

Þriðjudaginn 20. september 1994 kl. 13:30

37. fundur samkeppnisráðs

Álit Samkeppnisráðs nr. 4/1994.

Auglýsingar Vöku Helgafells á bókaklúbbnum Nýjum metsölubókum

Þann 19. janúar 1994 kvarta Regnbogabækur yfir því að Vaka Helgafell auglýsa innbundnar bækur í bókaklúbbnum Nýjar metsölubækur við Samkeppnisstofnun. Í kvörtuninni er talið að með því sé verið að gefa villandi upplýsingar þar sem hér sé um að ræða límdar bækur á sama hátt og pappírskiljur, þ.e. ekki saumaðar en talið er að aðeins saumaðar bækur geta talist innbundnar.

Samkeppnisstofnun sendi kvörtunina til umsagnar Vöku-Helgafells þann 20. janúar en einnig gerði stofnunin athugasemdir við "ókeypis" fríðindakort og blekpena "að gjöf" sem kom fram í auglýsingum fyrirtækisins.

Í athugasemdum frá Vöku-Helgafelli er talið að hvorugt þessara atriða sé villandi og ekki sé fullyrt annað en það sem hægt sé að standa við. Bréf Vöku-Helgafells er dags. 26. janúar.

Samkeppnisstofnun sendi erindi til Samtaka iðnaðarins þann 15. febrúar þar sem óskað var eftir álit á því hvort bækurnar væru innbundnar. Svar samtaka Iðnaðarins er dags. 14. mars og niðurstaða þeirra í 5 liðum:

1. Bækur þær sem hér um ræðir verða að teljast kiljur í bókarbindi.
2. Ekki er um hefðbundið bókband að ræða þ.e. bókin er ekki saumuð.
3. Sú aðferð að fræsa og líma bók eins og hér er gert er mun ódýrari en hefðbundið bókband. Ekki verður annað séð en að neytendur njóti þess í lægra verði.
4. Bók sem er frágengin á þennan hátt er ekki eins endingargóð og bók bundin á hefðbundin hátt.
5. Hér á landi hefur bókband víðtæka merkingu, þ.a.e. bæði fagið sjálft (print finishing) svo og það að binda inn bók. Því verður ekki á móti mælt að frá bókunum er gengið með sömu aðferð og þekkt er um ýmsar bækur hér á landi." Talið er í bréfinu að áhersla fyrirtækisins á innbundnar bækur sé nokkuð mikil.

Þann 21. mars sendi Samkeppnisstofnun bréf til kvartandans, Regnbogabóka, þar sem tilkynnt var að miðað við þau gögn sem fyrir lágu og vegna umsagnar Samtaka iðnaðarins teldi stofnunin ekki að svo stöddu tilefni til frekari aðgerða.

Málið var tekið upp á fundi auglýsinganefndar þann 29. mars og þar var eftirfarandi bókun samþykkt:

"Auglýsinganefnd telur að forðast beri að nota orðalagið innbundnar bækur nema um sé að ræða bækur sem eru bundnar inn í hefðbundið bókband, þ.e. að bækurnar séu saumaðar í band. Bækurnar sem hér um ræðir frá Vöku-Helgafelli, eru límdar og fræstar inn í kjöl og síðan settar í hörð spjöld. Bækurnar eru ekki innbundnar í hefðbundnum skilningi. Verður því að telja að með því að auglýsa bækurnar sem innbundnar sé verið að gefa villandi upplýsingar sem brýtur í bága við 21.gr. samkeppnislaga nr. 8/1993. Auglýsinganefnd telur einnig að fullyrðingar um "ókeypis" fríðindakort, glæsilegan blekpenna "að gjöf" eða sambærilegar fullyrðingar brjóti í bága við 21. gr. samkeppnislaga þar sem orðalagið gefur villandi og rangar upplýsingar þegar greiða þarf eitthvert endurgjald af hendi. Hæstiréttur staðfesti þennan skilning í dómi í Myndsýnarmálinu um "ókeypis" filmuafhendingu.

Auglýsinganefnd leggur því til að Samkeppnisráð banni Vöku-Helgafelli að auglýsa límdar og fræstar bækur sem innbundnar, ókeypis fríðindakort eða blekpenna að gjöf, eða sambærilegar fullyrðingar, þegar greiða þarf endurgjald af hendi, sbr. 51. gr. laganna".

Áður en málið fór til afgreiðslu hjá Samkeppnisráði var álit auglýsinganefndar kynnt fyrir Vöku-Helgafelli á fundi.

Í framhaldi af honum barst bréf frá Vöku-Helgafelli með greinargerð frá Íslenskri Málstöð dags. 31. maí 1994 þar sem fram kemur m.a.: "Með vaxandi vélanotkun og tæknibreytingum hefir ýmislegt breyst í framleiðslu bóka. Til dæmis hefur færst í vöxt að skera bækur þótt ekki væru bundnar, þannig að hlífðarkápa fylgdi sama skurði. Kápan er þá ekki stinnari en svo að hún getur sveigst með bókarblöðum þegar flett er. Slíkar bækur hafa verið kallaðar kiljur síðustu 20-30 ár, en kilja merkti áður "kápa" o.fl. Ekki er kunnugt um að áhrif hafi á nafngiftina hvort bók í sveigjanlegri kápu er heft eða saumuð eða límd eingöngu.

Þegar búið er um bók í svo hörðum spjöldum eða stinum að þau sveigja sig ekki með blöðum bókarinnar þegar henni er flett er sagt að hún sé bundin eða innbundin og skiptir þá ekki máli hvaða aðferð eða tækni er beitt við að koma henni í þau spjöld. Þannig hefir almenn málvenja verið, hvað sem um hana má segja".

Vegna þessara nýju gagna var málið aftur lagt fyrir auglýsinganefnd og tekið fyrir á fundi í nefndinni þann 5. september 1994.

Nefndin skilaði tveimur tillögum og var tillaga minnihlutans samhljóða fyrri tillögu nefndarinnar en tillaga meirihlutans var þannig:

"Auglýsinganefnd telur að forðast beri að nota orðalagið innbundnar bækur nema um sé að ræða bækur sem eru bundnar inn í hefðbundið bókband, þ.e. að bækurnar séu saumaðar í band. Bækurnar sem hér um ræðir frá Vöku-Helgafelli, eru límdar og fræstar inn í kjöl og síðan settar í hörð spjöld. Bækurnar eru ekki innbundnar í hefðbundnum skilningi. Verður því að telja að með því að leggja áherslu á að auglýsa að bækurnar séu innbundnar geti auglýsingar Vöku-Helgafells villt um fyrir neytendum svo brjóti í bága við 21. gr. samkeppnisalaga nr. 8/1993.

Auglýsinganefnd telur einnig að fullyrðingar um "ókeypis" fríðindakort, glæsilegan blekpenna "að gjöf" eða sambærilegar fullyrðingar brjóti í bága við 21. gr. samkeppnislaga þar sem orðalagið gefur villandi og rangar upplýsingar þegar greiða þarf eitthvert endurgjald af hendi. Hæstiréttur staðfesti þennan skilning í dómi í Myndsýnarmálinu um "ókeypis" filmuafhendingu."

Tillögur auglýsinganefndar lágu fyrir um afgreiðslu málsins hjá Samkeppnisráði.

Álit Samkeppnisráðs

"Samkeppnisráð telur að forðast beri að nota orðalagið innbundnar bækur nema um sé að ræða bækur sem eru bundnar inn í hefðbundið bókband, þ.e. að bækurnar séu saumaðar í band. Bækurnar sem hér um ræðir frá Vöku-Helgafelli, eru límdar og fræstar inn í kjöl og síðan settar í hörð spjöld. Bækurnar eru ekki innbundnar í hefðbundnum skilningi. Verður því að telja að með því að leggja áherslu á að auglýsa að bækurnar séu innbundnar geti auglýsingar Vöku-Helgafells villt um fyrir neytendum svo brjóti í bága við 21. gr. samkeppnislaga nr. 8/1993.

Samkeppnisráð telur einnig að fullyrðingar um "ókeypis" fríðindakort, glæsilegan blekpenna "að gjöf" eða sambærilegar fullyrðingar brjóti í bága við 21.gr. samkeppnislaga þar sem orðalagið gefur villandi og rangar upplýsingar þegar greiða þarf eitthvert endurgjald af hendi. Hæstiréttur staðfesti þennan skilning í dómi í Myndsýnarmálinu um "ókeypis" filmuafhendingu."